

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อ
การเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
Innovative Leadership of School Administrators Affected Digital Citizenship of
Teachers under the Office of the Chiang Rai Primary Educational
Service, Area 3

สกาอุดเอน แสนธิยะ¹ คทาเทพ จันทรเจริญ² จิตติอาภา ตั้งคำวานิช³
Sakaoduean Saenthiya, Katatap Chanjarean, Thitiarpha Tangkawanich

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู และ 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 313 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และแบบสอบถามการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.31) 2) ค่าเฉลี่ยการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.36) และ 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม ($\beta = 0.582$) ด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ($\beta = 0.266$) และ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม ($\beta = 0.168$) ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรทั้ง 3 ด้านสามารถร่วมกันทำนายการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูได้ ร้อยละ 80.4

คำสำคัญ (Keywords): ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา, การเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู

Received: 2024-10-17 Revised: 2024-10-27 Accepted: 2024-10-28

¹ นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย
Master of Education Program in Educational Administration Graduate School, Chiangrai College. E-mail:
kawmanowong@gmail.com

² ดร.,อาจารย์ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย Dr., Advisor Graduate School, Chiangrai College.
E-mail: katatap@crc.ac.th

³ ผศ.ดร.,อาจารย์ประจำ วิทยาลัยเชียงราย Assistant Professor Dr., Advisor, Chiangrai College. E-mail:
Thitiarphatangkawanich@crc.ac.th

Abstract

The objectives of this research aimed: 1) to study the level of innovative leadership of school administrators; 2) to study the level of digital citizenship of teachers; and 3) to study the innovative leadership of school administrators affecting the teachers' digital citizenship under the Office of the Primary Chiang Rai Educational Service Area 3. This study employed quantitative research methodology. The sample consisted of 313 teachers in the Primary Chiang Rai Educational Service Area 3. The instruments composed of personal data questionnaire, innovative leadership of school administrator questionnaire, and digital citizenship of teacher questionnaire. Data analysis was done by mean, standard deviation and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results of the research found that: 1) the mean score of innovative leadership of school administrator was at high level ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.31). 2) Mean score of digital citizenship of teacher was at high level ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.36). and 3) The innovative leadership of school administrator composed of innovative organization aspect ($\beta = 0.582$), innovative creative thinking aspect ($\beta = 0.266$), and innovative vision changing aspect ($\beta = 0.168$). It affected the digital citizenship of teachers at the statistical significance .05 level. and these three variables could predict digital citizenship of teacher at 80.4%.

Keywords: innovative leadership; school administrator; digital citizenship of teachers

บทนำ (Introduction)

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากในอดีตมาก เป็นยุคที่มีการเคลื่อนย้ายผู้คน สื่อเทคโนโลยีและทรัพยากรต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็วและสะดวก มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประเทศ สังคมและชุมชน มีสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ และมีการเปลี่ยนแปลงของความรู้และข้อมูลข่าวสารตลอดเวลาอย่างเป็นพลวัต จากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ข้างต้น นอกจากจะส่งต่อสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของคนไทยแล้ว ยังส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา อันสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (ฐิตินันท์ นันทะศรี, 2563: 55)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา คือ พฤติกรรมที่มุ่งเน้นการคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และค้นหาแนวทางการดำเนินงานที่แปลกใหม่ รวมถึงการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผู้วิจัยหลายท่าน เช่น จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) เดชา ลุนาวงค์ (2564) ศิริพร พงษ์เนตร (2564) บริพัฒน์ สารผล (2565) แพรวพรรณ เปรมลาภ (2565) Jill Hender (2003) Horth 2014 และ Graham-Leviss (2016) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ได้ 5 ประการ ดังนี้ คือ การมีวิสัยทัศน์ การทำงานเป็นทีม การคิดสร้างสรรค์ การบริหารความเสี่ยง และการสร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม เพื่อพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ครูจำเป็นต้องปรับตัวให้เท่าทันเทคโนโลยีและเป็น

พลเมืองดิจิทัลที่มีความรับผิดชอบ รู้เท่าทันความปลอดภัย และสามารถใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อสอนผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูยังต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู และทำให้การถ่ายทอดความรู้และทักษะไปสู่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 139 โรงเรียน ซึ่งแต่ละแห่งมีบริบทที่หลากหลาย ทั้งในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พื้นที่ลักษณะพิเศษ และโรงเรียนคุณภาพ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัลและวิถีใหม่ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนี้จะช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดทักษะและความรู้ที่ทันสมัยให้แก่ผู้เรียน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้สูงขึ้น รวมถึงการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู อันจะช่วยยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพในการถ่ายทอดทักษะความรู้แก่ผู้เรียนในยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม 2) การคิดสร้างสรรค์ 3) การมีวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลง 4) การบริหารความเสี่ยง และ 5) การสร้างบรรยากาศในองค์กร ผู้วิจัยยังได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดิจิทัลตามแนวคิดของ Ribble (2011) ซึ่งครอบคลุม 9 ด้านสำคัญ ได้แก่ 1) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท 2) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล 3) การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล 4) การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล 5) การสื่อสารดิจิทัล 6) การทำธุรกรรมทางดิจิทัล 7) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล 8) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย และ 9) การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 139 โรงเรียน จำนวน 1,676 คน

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 313 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 28 โรงเรียน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาในปีการศึกษา 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) โดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู โดยผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย เพื่อนำไปใช้ติดต่อขออนุญาตจากผู้อำนวยการโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือจากครูผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาในการตอบแบบสอบถาม

3.2 จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบ Google Form

3.3 ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยังโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วยครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 รวมจำนวน 313 คน โดยตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form

3.4 เก็บรวบรวมและตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2557: 102)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2557: 102)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 226 คน คิดเป็น ร้อยละ 72.2 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 48.9 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 70.9 และประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษา ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8 ตามลำดับ

2. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .31) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .35) รองลงมา คือ การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .43) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม ($\bar{X} = 3.90$ S.D. = .39) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้าน	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	อันดับที่
1	การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม	4.17	.35	มาก	1
2	การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม	3.98	.44	มาก	3
3	การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม	3.90	.39	มาก	5
4	การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม	4.05	.43	มาก	2
5	การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม	3.93	.41	มาก	4
รวม		4.01	.31	มาก	

3. การเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .36) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .44) รองลงมา คือ การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .38) และ การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .52) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การทำธุรกรรมทางดิจิทัล ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .43) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู

ด้าน	การเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	อันดับที่
1	การใช้ดิจิทัลอย่างมีมารยาท	3.87	.54	มาก	6
2	การเข้าถึงสื่อดิจิทัล	4.03	.53	มาก	3
3	การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล	4.09	.38	มาก	2
4	การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล	3.98	.42	มาก	4
5	การสื่อสารดิจิทัล	3.94	.38	มาก	5
6	การทำธุรกรรมทางดิจิทัล	3.84	.43	มาก	7
7	การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล	4.15	.44	มาก	1
8	การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย	3.98	.58	มาก	4
9	การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ	4.09	.52	มาก	2
รวม		4.00	.36	มาก	

4. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3 ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตัวแปร	b	S.E. _b	β	t	Sig	Tolerance	VIF
(Constant)	0.486	0.104		4.677	0.000		
การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม (X_5)	0.512	0.031	0.582	16.527	0.000	0.511	1.957
การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (X_2)	0.221	0.030	0.266	7.456	0.000	0.500	2.001
การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม (X_3)	0.158	0.030	0.168	5.237	0.000	0.617	1.620

$R = 0.897$, $R^2 = 0.804$, $Adj.R^2 = 0.802$, $F = 27.425$ $S.E._{est} = 0.163$

Y = การเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า มีจำนวน 3 ด้าน ที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม ($\beta = 0.582$) ด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ($\beta = 0.266$) และ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม ($\beta = 0.168$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรทั้ง 3 ตัวสามารถร่วมกันพยากรณ์การเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้ร้อยละ 80.4

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา = ค่าคงที่ + ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม และ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม

$$\hat{Y} = 0.486 + 0.512(X_5) + 0.221(X_2) + 0.158(X_3) \pm 0.163$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.582(X_5) + 0.266(X_2) + 0.168(X_3)$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม รองลงมา คือ การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นผู้นำที่มีพฤติกรรมและคุณลักษณะที่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน แก้ไขปัญหา และสนับสนุนการทำงานร่วมกับบุคลากรและชุมชน มีการประชุมและวางแผนร่วมกับครูอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาสถานศึกษา โดยบูรณาการความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา อีกทั้งยังมีการกำหนดแนวทางหรือมาตรการควบคุมกิจกรรมเพื่อป้องกันหรือลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นภายในสถานศึกษา พร้อมนำนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการควบคุมความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ยังสร้างความเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์ของตนเอง โดยวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ และกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา อีกทั้งเป็นผู้นำในการปรับความคิดเพื่อเปิดรับสิ่งใหม่และความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ศิริพร พงษ์เนตร (2564: 96) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีคะแนนสูงเป็นลำดับที่สองรองจากลำดับแรกคือ การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม

2. การเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล รองลงมา คือ การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล และการใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ครูส่วนใหญ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถรักษาสีทิวทัศน์ส่วนบุคคลตามกฎหมายและหลีกเลี่ยงความเสียหายจากการละเมิดสิทธิของผู้อื่นได้ นอกจากนี้ ยังมีการรายงานภัยคุกคามที่มาจากสื่อดิจิทัล และสามารถจัดสรรเวลาในการใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม รวมถึงมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายต่าง ๆ เช่น การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนโลกดิจิทัล การเผยแพร่ข้อมูลที่ผิดจริยธรรมดิจิทัล และความตระหนักถึงการกระทำผิดต่าง ๆ บนโลกดิจิทัล ทั้งนี้ ครูยังสามารถใช้ชีวิตได้ทั้งในด้านออนไลน์และออฟไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาริณี ใจสะอาด และคณะ (2567: 240-250) ที่พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีด้านที่มากที่สุดคือด้านความรับผิดชอบทางดิจิทัล

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 3 ด้าน ที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม และ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม สามารถพยากรณ์การเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ได้ร้อยละ 80.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม สามารถทำนายการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูได้ดีที่สุด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม โดยสร้างค่านิยมองค์กรใหม่ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการจัดสภาพแวดล้อมการทำงานของบุคลากรให้ผ่อนคลายและไม่ตึงเครียด พร้อมทั้งส่งเสริม ความสำคัญต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา นอกจากนี้ ยังมีการกระตุ้นให้บุคลากรเข้าสังคม เปิดโลกทัศน์ให้ กว้างขึ้น ผ่านการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อต่อยอดแนวคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ นำไปสู่การสร้างชุมชน ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยพัฒนาครูให้เป็นพลเมืองดิจิทัลที่เหมาะสมและสามารถรับมือกับภัยคุกคามได้ พร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีในการถ่ายทอดให้กับนักเรียนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธี ตั้งสิริพัฒนา (2564: 85) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ที่มีองค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศ ส่งผลให้ครูมีความเป็น พลเมืองดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ

ด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี อำนาจพยากรณ์การเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูได้ ทั้งนี้ เนื่องจากว่า ผู้บริหารมีการแสดงกระบวนการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาในรูปแบบที่แตกต่างในการพัฒนาสถานศึกษา พร้อมทั้งสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยี ดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างนวัตกรรม โดยใช้วิธีการใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีความคิดริเริ่มในการนำเสนอนวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษา และ ส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการคิดริเริ่มและมีอิสระทางความคิด จนสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย มาประยุกต์ใช้ในการทำงานและเรียนรู้ จนเกิดเป็นนวัตกรรมในการเรียนการสอน และนำไปสู่การเป็นพลเมือง ดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ต้องลักษณะ บุญธรรม (2559: 217-223) ที่พบว่า ภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ส่งผลให้ครูเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพ

ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา ที่มีอำนาจพยากรณ์การเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารมีการสร้างและ เผยแพร่วิสัยทัศน์ พร้อมปฏิบัติตามวิสัยทัศน์นั้น ๆ ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์ของตนเอง นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีความเป็นผู้นำในการปรับความคิดเพื่อเปิดรับสิ่งใหม่และการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมาใช้กับ บริบทของสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่การกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ทางการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา นอกจากนี้ การมีวิสัยทัศน์ที่ ชัดเจนยังช่วยพัฒนาครูให้เป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดี สามารถใช้งานเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและมีความ รับผิดชอบ รวมถึงแสดงถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความสามารถในการมองเห็นภาพอนาคตของ องค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา ชวนะไพศาล (2563: 98) ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำด้าน วิสัยทัศน์ ในการบริหารการศึกษาจะสามารถพัฒนาครูและบุคลากรให้ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพ เกิด เป็นพลเมืองดิจิทัล และสามารถเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์สู่สถานศึกษายุคดิจิทัลได้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 3 ด้านได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม และด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้อ้างอิงพัฒนาส่งเสริมให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสูงขึ้น หรือการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูให้สูงขึ้น อันจะเป็นการทำให้การถ่ายทอดทักษะความรู้ที่จะนำไปสู่ผู้เรียนในยุคดิจิทัลเกิดคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม และด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการฝึกอบรมและส่งเสริมเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมทั้ง 3 ด้านดังกล่าว เพื่อส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ให้ครูเป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างเหมาะสม สามารถรับมือกับภัยคุกคามได้ และเป็นแบบอย่างที่ดีและนำไปถ่ายทอดสู่ผู้เรียนได้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2565. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.moe.go.th/นโยบายและจุดเน้น-2565/> สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2567.
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เจษฎา ชวนะไพศาล. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- เดชา ลุนาวงค์. (2564). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต การบริหารและการพัฒนาการศึกษา.
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ต้องลักษณะ บุญธรรม. (2559, มกราคม - มิถุนายน). การเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของ
องค์กรทางการศึกษา. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 7(1):
217-223.
- ธาริณี ใจสะอาด, ธีรกร วรบำรุงกุล, และอรุณเกียรติ จันส่งแสง. (2567, พฤษภาคม-สิงหาคม). ภาวะผู้นำเชิง
เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จันทบุรี เขต 2. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 7(2): 240-250.
- บริพัฒน์ สารผล. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคล
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญา
มหาบัณฑิต การบริหารและการพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2557). การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- แพรวพรรณ เปรมลาภ. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เมธี ตั้งสิริพัฒนา. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็น
พลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพร พงษ์เนตร. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Graham-Leviss, K. (2016). **The 5 Skill that innovative leaders have in common**. Retrieved
July 14, 2024, form The 5 Skills That Innovative Leaders Have in Common (hbr.org)
- Horth, D., & Bucher, D. (2014). **Innovative Leadership: How to use innovation to lead
effectively, work collaboratively, and drive results**. Retrieved form https://imamhamzatcoed.edu.ng/library/ebooks/resources/Innovation_Leadership_by_david_horth.pdf
- Hender, J. (2003). **Innovation Leadership: Role and Key Imperatives**. London: United
Kingdom Grist Ltd.
- Krejcie & Morgan. (1970). **Determining sample size for research activities**. Journal Education
and Psychological Measurement. 30(3): 608-609.
- Mike Ribble, (2011). **Digital citizenship in schools**. (2nd ed.). Washington, DC: The International
Society for Technology in Education.